

JARO I.
N.º 12.ª 33

LA SUNO HISPANA

Hispana Societo por propagando
DE ESPERANTO

PROTOKOLO

S.oj
ĉeestantaj:

Jiménez
Vidal
Aguirre
Guinart

FORESTANTAJ
KAJ KUN
RIPREZENTO

Codorniu
Villanueva
Inglada
Benavente

En la urbo Valencio la 4^{an} de Septembro de 1904, post kunveno de la sinjoroj apudflanke notitaj en la sidejo de la Esperantista Grupo Valencia kaj sub prezido de S.º Jimenez, oni aprobis la protokolon de la lasta kunsido kaj la kontoj prezentitaj de la kasisto, kies resumo jen estas:

Enspezoj, 91'15 pesetoj; elspezoj, 40'35. Restas en kaso, 50'60.

Tuj poste oni raportis pri la belegaj artikoloj favoraj al esperanto publikitaj de Sro. Joakino R. Villarroya en la gazeto «Magisterio de Teruel» kaj oni decidis prezenti dankvoĉon al tiel entuziasma kaj laborema esperantisto.

Poste oni elmontris al la sinjoroj ĉeestantaj la cirkulerojn kaj kovrilojn presigitaj por kolekti la nomaj de la hispanaj esperantistoj kaj la formon de tiu ĉi agado, t. e. por la sendado de cirkulero al ĉiu urbo aŭ vilaĝo, kie estas esperantista konulo, kun duobla kovrilo por la resendado al Sro. Sekretario. Kio estis tute

Sociedad Española para propagación
DEL ESPERANTO

ACTA

Sres.
presentes:

Jiménez
Vidal
Aguirre
Guinart

AUSENTES Y
CON REPRESENTACIÓN

Codorniu
Villanueva
Inglada
Benavente

En la ciudad de Valencia á 4 de Septiembre de 1904, reunidos los señores anotados al margen en el domicilio social del Grupo Esperantista de Valencia y bajo la presidencia del Sr. Jiménez, se aprobó el acta de la sesión anterior y las cuentas presentadas por el depositario, cuyo resumen es como sigue:

Cargo: 91'15 pesetas; data, 40'55. Quedan en caja 50'60.

Seguidamente se dió cuenta de los hermosísimos artículos favorables al Esperanto publicados por el Sr. D. Joaquín R. Villarroya en el periódico «Magisterio de Teruel» y se acordó dar un voto de gracias á tan entusiasta y laborioso esperantista.

Después se pusieron ante la vista de los señores presentes las circulares y los sobres impresos para recoger los nombres de los esperantistas españoles, y la forma de esta operación, es decir, por medio del envío de una circular á cada ciudad ó pueblo, donde hay un esperantista conocido, con doble sobre, para la

aprobata kaj ankaŭ la elspezo de tiuj ĉi presajoj.

Kaj ne havante plu da aferoj pritraktotaj finiĝis la kunsido, kaj pri ĉio mi la sekretario certigas.—*Antonio Guinart*.—Subskribita.—V.^o B.^o—P. O.—*A. Jiménez Loira*, vicprezidanto,—Subskribita.

contestación al señor Secretario. Lo cual fué todo aprobado, como también el gasto de estos impresos.

Y no teniendo otro asunto de que tratar, se levantó la sesión. De todo lo cual, yo el secretario certifico.—*Antonio Guinart*.—Hay una rúbrica.—V.^o B.^o—P. O.—*A. Jiménez Loira*, vicepresidente.—Hay una rúbrica.

Al niaj amikoj

Dank' al la konstanta kaj nemeritita favoro, kiun al ni aldifinis la publiko kaj al la nobla helpado, kiun de la unua momento donis al ni la esperanta gazetaro, LA SUNO HISPANA sukcesis prospere finisian unuan jaron de publikiĝo kaj ekzisto.

Devo nia estas, do, esprimi antaŭ ĉio plej profundan dankadon pro helpo tiel neceseĝa al la vivado de tiel modesta gazeto, kaj tial ni volonte rapidas publike montri al ĉiuj la ateston de nia plej sincera dankado.

Sed, kiam kuraĝigite de la ĝenerala protekto, devus daŭrigi LA SUNO HISPANA, sian duan jaron de publika esperanta disvastigo en Hispanujo, esceptaj kaj tute neeviteblaj cirkonstancoj metas nin en la malgajan situacion haltigi kelkajn monatojn la eldonon de la gazeto.

Car la Directoro estas pro fartaj motivoj devigita forlasi Valencion kaj la Redactoro, pro militista komiso, rajdi ĉiutage de vilaĝo al vilaĝo por plenumi la difinitan al li topografian laboron, tute neebla al ni rezultas efektivigo de la redaktado kaj korespondado postulitaj de gazeteldono.

Feliĉe tiuj cirkonstancoj nur malmultajn monatojn daŭros: tial la eldona inte-

A nuestros amigos

Gracias al constante é inmerecido favor que el público nos ha dispensado y á la noble ayuda con que desde el primer momento nos ha prestado la prensa esperantista, LA SUNO HISPANA ha logrado terminar con éxito su primer año de publicación y de existencia.

Deber nuestro es, pues, ante todo, expresar el más profundo reconocimiento por el auxilio que tan indispensable ha sido á la vida de tan modesta revista, y por tal motivo nos apresuramos gustosos á hacer público á todos el testimonio de nuestra más sincera gratitud.

Pero cuando alentada por la protección general debía continuar LA SUNO HISPANA con el segundo año de propagación pública del esperanto en España, circunstancias excepcionales y de todo punto inevitables, nos ponen en la triste situación de suspender por algunos meses la edición de la revista.

Obligado el Director por motivos de salud á alejarse de Valencia y el Redactor por una comisión del servicio militar á viajar á caballo todos los días, de pueblo en pueblo, para cumplir la labor topográfica que le ha sido encomendada, imposible del todo nos resulta la ejecución de los trabajos de redacción y correspondencia que impone la publicación de una revista.

Afortunadamente estas circunstancias excepcionales durarán pocos meses; por

rompo le LA SUNO HISPANA estos provizora kaj mallongedaŭra.

Eble, pro la rapidaj progresoj, kiujn nun faras la lingvo internacia, aperos la gazeto en pli bonaj eldonaj kondiĉoj kaj kun pligrandigo de formato kaj paĝnombro.

Kiel ajn estos, ni kuraĝas promesi al niaj legantoj, ke ni faros kiom al ni estos eble por minimume malgrandigi la daŭrtempon de nepublikigo de LA SUNO HISPANA, tial ke nun la lingvo internacia imponiĝas pli de tago al tago kaj ĉiuj nacioj bezonas organon dediĉitan al disvastigo de tiel utila ideo.

Se la Esperantistoj hispanaj havantaj tempon kaj rimedojn sufiĉajn por daŭrigi publikigon de la gazeto, deziras preni sur sin ĝian eldonon, ni tre volonte proponas al ili la lokon, kiun por la montritaj kaŭzoj ni devas forlasi. Kaj ni ne havas eĉ plej malgrandan skrupulon por publike certigi, ke tia solvo ekstreme nin ĝojigus, ĉar sendube LA SUNO HISPANA publikigus en pli bonaj kondiĉoj pro la pli valoraj kapabloj de niaj samideanoj, kiuj certe montrigis en redaktado de la gazeto.

En ĝia fondo, nia eksklusiva celo estis disvastigi la lingvon internacian en Hispanujo kaj ceteraj landoj uzantaj la Cervantes 'an idiomon, kaj tial, ĉiuj hispanoj havas saman rajton kunlabori kaj direkti tiel homaman entreprenon.

En realeco, la afero, pri kiu ni laboras estas ĝeneralinteresa kaj celas tutan homaron: en ĝia funkciado ne devas ekzisti eksklusivismoj pro personaj aborvojoj neindaj je tiel nobla entrepreno.

Ni, do, laboru, ĉiuj, interkonsente kaj la sukceso rapide proksimiĝos kaj ni baldaŭ vidos bele efektivigita la de tiom da eminentuloj karesitan revon havigi al la homaro internacian komunikilon.

lo tanto la interrupción en la edición de LA SUNO HISPANA será provisional y breve.

Es muy posible que, en vista de los rápidos progresos que actualmente realiza la lengua internacional, aparezca la revista en mejores condiciones de publicación y con aumento de tamaño y número de páginas.

Sea como quiera, nos atrevemos á prometer á nuestros lectores que haremos cuanto esté en nuestra mano por reducir al minimum la época de no publicación de LA SUNO HISPANA, ya que en la actualidad la lengua internacional se impone más de día en día y todas las naciones necesitan de un órgano encargado de la difusión de tan útil idea.

Si los esperantistas españoles que cuentan con tiempo y medios suficientes para continuar la publicación de la revista desean encargarse de su edición, nosotros con mucho gusto les ofrecemos el puesto que por las indicadas razones nos vemos obligados á abandonar. Y no tenemos el menor escrúpulo en afirmar públicamente que nos regocijaría en extremo esta solución, ya que seguramente LA SUNO HISPANA se publicaría en mejores condiciones por las más valiosas dotes de nuestros compañeros de ideas que se reflejarían ciertamente en la redacción de la revista.

Al fundarla, nuestro objeto exclusivo fué propagar el idioma internacional en España y demás países que usan la lengua de Cervantes, y por lo tanto, todos los españoles tienen el mismo derecho de cooperar y dirigir tan humanitaria obra.

En realidad, el asunto por que trabajamos es de interés general y atañe á la humanidad entera; en su funcionamiento no deben existir exclusivismos por absorciones personales indignas de tan noble empresa.

Trabajemos, pues, todos, de común acuerdo y el éxito se aproximará rápidamente, y veremos pronto convertido en hermosa realidad el sueño acariciado por tantos hombres de saber, de dotar á la humanidad de un órgano de comunicación internacional.

Antaŭ ol fini ni elkore salutas ĉiujn niajn legantojn kaj ĉiujn Esperantistojn kaj atendante la feliĉan momenton de nove komunikiĝi kun ili per LA SUNO HISPANA, ni petas al ĉiuj neforgeson de popoldiro, kiu montras ke *afero prokrastita ne estas afero perdita*.

Antes de terminar, saludamos cordialmente á nuestros lectores y á todos los esperantistas, y aguardando el feliz momento de ponernos nuevamente en comunicación con ellos por LA SUNO HISPANA, rogámosles no olviden el dicho popular que indica que *asunto diferido no es asunto perdido*.

Grava avizo

Ĉar LA SUNO HISPANA ĉesos publikigi de la proksima monato Oktobro, ĉiuj kvantoj ricevitaj kiel abonpagoj, kiuj devos fini post de la montrita dato, estas hodiaŭ resendataj al la esperantistoj, kiuj ilin adresis al ni en la nomita celo.

Samtempe ni petas, ke ĉiuj personoj ankoraŭ ne pagintaj la abonkoston de ĉi tiu jaro, ĝin fari, por ke ne restu kvantoj likvidotaj.

Aviso importante

Puesto que LA SUNO HISPANA dejará de publicarse á partir del próximo mes de Octubre, todas las cantidades recibidas en concepto de suscripciones que terminan después de la indicada fecha, son devueltas hoy á los esperantistas que nos las remitieron con el mencionado objeto.

Rogamos al propio tiempo que las personas que no hayan pagado el importe de la suscripción de este año, lo hagan para que no queden cantidades pendientes de liquidación.

LETERO PRI LA DEVENO DE

Esperanto

(*Eltiro el privata letero de Dro. L. Zamenhof al N. Borovko. El lingvo rusa tradukis V. G.*) (1).

Vi demandas min, kiel aperis ĉe mi la ideo krei lingvon internacian, kaj kia estis la historio de la lingvo esperanto de la momento de ĝla naskigo ĝis tiu ĉi tago? La tuta *publika* historio de la lingvo, t. e. komencante de la tago, kiam mi malkaŝe eliris kun ĝi, estas al vi pli—malpli konata; cetere *tiun ĉi* periodon de la lingvo estas nun, pro multaj kaŭzoj,

(1) Gazeto «Lingvo Internacia», 1896.

CARTA SOBRE EL ADVENIMIENTO DEL

Esperanto

(*Extracto de la carta particular del doctor L. Zamenhof á N. Borovko. Traducida del ruso al Esperanto por V. G.*) (1).

Me preguntáis cómo me ocurrió la idea de crear una lengua internacional, y cuál ha sido la historia de la lengua Esperanto desde el día en que nació hasta el presente? Toda la historia *pública* de la lengua, esto es, á partir desde el momento en que yo salí públicamente con ella, os es ya más ó menos conocida: por lo demás, por varias razones, no es

(1) Periódico *Lingvo Internacia*, 1896.

ankoraŭ neoportune tuŝadi; mi rakontos al vi tial en komunaj trajtoj sole la historion de la *naskigo* de la lingvo.

Estos por mi malfacile rakonti al vi ĉion tlon ĉi detale, ĉar multon mi mem jam forgesis: la ideo, al kies efektivigo mi dediĉis tutam mian vivon, aperis ĉe mi—estas ridinde ĝin diri—en la plej frua infaneco kaj de tiu ĉi tempo neniam min forlasadis; mi vivis kun ĝi kaj eĉ ne povas imagi min sen ĝi. Tiu ĉi cirkonstanco parte klarigos al vi, kial mi kun tiom da obstineco laboris super ĝi kaj kial mi, malgraŭ ĉiuj malfacilaĵoj kaj maldolĉaĵoj, ne forlasadis tiun ĉi ideon, kiel ĝin faris multaj aliaj, laborintaj sur la sama kampo.

Mi naskiĝis en *Bjelostoko*, gubernio de Grodno (en Rusujo). Tiu ĉi loko de mia naskiĝo kaj de miaj infanaj jaroj donis la direkton ai ĉiuj miaj estontaj celadoj. En *Bjelostoko* la loĝantaro konsistas el kvar diversaj elementoj: rusoj, germanoj kaj hebreoj; ĉiu el tiuj ĉi elementoj parolas apartan lingvon kaj neamike rilatas la aliajn elementojn. En tia urbo pli ol ie la impresema naturo sentas la multepezan malfeliĉon de diverslingveco kaj konvinkiga ĉe ĉiu paŝo, ke la diverseco de lingvoj estas la sola, aŭ almenaŭ la ĉefa kaŭzo, kiu disigas la homan familion kaj dividas ĝin en malamikaj partoj. Oni edukadis min kiel idealiston: oni min instruis, ke ĉiuj homoj estas fratoj, kaj dume sur la strato kaj sur la korto, ĉio ĉe ĉiu paŝo igis min senti, ke homoj ne ekzistas: ekzistas sole rusoj, poloj, germanoj, hebreoj, k, t. p. Tio ĉi ĉiam forte turmentis mian infanan animon, kvankam multoj eble ridetos pri tiu ĉi «doloro pro la mondo» ĉe la infano; ĉar al mi tiam ŝajnis, ke la «grandaĝaj» posedas ian ĉiopovan forton, mi ripetadis al mi, ke kiam mi estos grandaĝa, mi nepre forigos tiun ĉi malbonon.

Iom post iom mi konvinkigis, kompreneble, ke ne ĉio fariĝas tiel facile,

al presente todavía oportuno tratar de este período de la lengua; por eso os contaré á grandes rasgos solamente la historia del nacimiento de la lengua.

Será para mí difícil referiroslo todo detalladamente, porque de muchas cosas yo mismo no me acuerdo: la idea á cuya realización dediqué toda mi vida, apareció en mí—digno es de risa el decirlo—en la más temprana infancia, y desde entonces, nunca jamás me abandonó; con ella he vivido y ni aun imaginarme puedo sin ella. Esta circunstancia os explicará en parte, por qué con tanto tesón trabajé yo sobre ella, y por qué, á pesar de todas las dificultades y esperanzas, no abandoné esta idea, como hicieron otros muchos que trabajaron en el mismo campo.

Yo nací en *Bjelostoko*, gobierno de Grodno (en Rusia). Este lugar de mi nacimiento y de mis infantiles años imprimió la dirección de todos mis futuros propósitos. En *Bjelostoko*, la población consta de cuatro elementos diferentes: rusos, polacos, alemanes y judíos. Cada uno de estos elementos habla su lengua particular y no amistosamente se relaciona con los demás. En esta ciudad más que en otra parte la impresionable naturaleza siente la abrumadora desgracia de hablar de diferente modo, y se convence á cada paso, de que la diversidad de lenguaje es la única ó al menos la principal causa que desune á la humana familia y la divide en encontrados partidos. Se me educó como idealista; se me enseñó, que todos los hombres son hermanos, y mientras tanto, en la calle y en la casa todo á cada paso me hacía pensar que hombres no existían; solo existían rusos, polacos, alemanes, judíos, etc. Esto siempre atormentaba fuertemente mi alma de niño, aunque muchos tal vez se reirán de este *dolor por el mundo* en un niño. Puesto que á mí me parecía, que los *mayores* poseían cierta fortaleza todopoderosa, con frecuencia me repetía yo á mí mismo, que cuando fuese mayor infaliblemente haría desaparecer este mal.

Poco á poco fuime convenciendo, como se comprenderá, de que no todo

kiel ĝi prezentigas al la infano; unu post la alia mi forĵetadis diversajn infanajn utopiojn, kaj nur la revon pri unu homa lingvo mi neniam povis forĵeti. Malklare mi iel min tiris al ĝi, kvankam, kompreneble, sen iaj difinitaj planoj. Mi ne memoras kiam, sed en ĉia okazo sufiĉe frue, ĉe mi formiĝis la konscio, ke la sola lingvo povas esti nur ia neŭtrala, apartenanta al neniu el la nun vivantaj nacioj. Kiam el la Bjelostoka reala lernejo (tiam ĝi estis ankoraŭ gimnazio) mi transiris en la Varsovian duan klasikan gimnazion. mi dum kelka tempo estis forlogata de lingvoj antikvaj kaj revis pri tio, ke mi iam veturados en la tuta mondo kaj per flamaj paroloj inklinados la homojn revivigi unu, el tiuj el lingvoj por komuna uzado. Poste, mi ne memoras jam kiamaniere, mi venis al firma konvinko, ke tio ĉi estas nebla, kaj mi komencis malklare revii pri *nova*, arta lingvo.

Mi ofte tiam komencadis iajn provojn, elpensadis artifikajn riĉegajn deklinaciojn kaj konjugaciojn, k. t. p. Sed homa lingvo kun ĝia, kiel ŝajnis al mi, senfina amaso da gramatikaj formoj, kun ĝiaj centoj da miloj de vortoj, per kiuj min timigis la dikaj vortaroj, ŝajnis al mi tia artifika kaj kolosa maŝino, ke mi ne unufoje diradis al mi: «for la revojn! tiu ĉi laboro ne estas laŭ homaj fortoj», kaj tamen mi ĉiam revenadis al mia revo.

Germanan kaj francan lingvojn mi ellernadis en infaneco, kiam oni ne povas ankoraŭ kompari kaj fari konkludojn; sed kiam, estante en la 5-a klaso de gimnazio, mi komencis ellernadi lingvon anglan, la simpleco de la angla gramatiko jetiĝis en miajn okulojn, precipe dank' al la kruta transiro al ĝi de la gramatikoj latina kaj greka. Mi rimarkis tiam, ke la riĉeco de gramatikaj formoj estas nur blinda historia okazo, sed ne estas necesa por la lingvo. Sub tia influo mi komencis serĉi en la lingvo kaj forĵetadi la

se realiza tan f acilmente como   un niño se le representa. Una tras otra fué desechando diferentes utopias infantiles; y solamente el sueño en una sola lengua humana nunca pude arrojar de mí. Confusamente, de algún modo me dediqué á ello, aunque es de comprender sin ningún plan determinado. No recuerdo cuándo, pero sea cuando fuere, bastante temprano me form  la convicción de que la única lengua podía ser solamente una neutral, que no perteneciese   ninguna de las naciones ahora existentes. Cuando de la escuela real de Bjelostoko, entonces era todavía gimnasio) pas    Varsovia,   la segunda clase de gimnasio, me halagaron ya durante algún tiempo las antiguas lenguas y sobre ello so n  que me iría por todo el mundo y con palabras ardientes inclin r a   los hombres   resucitar una de estas lenguas para el uso ordinario. Después, no recuerdo ya de qué modo, ca  en la firme convicción de que esto era imposible, y comencé confusamente   pensar en una *nueva* lengua artificial.

Entonces con frecuencia comenzaba algunas pruebas, inventaba riquísimas declinaciones y conjugaciones, etc. Pero la humana lengua con su,   mi parecer, interminable montón de formas gramaticales, con sus centenares de miles de palabras, por las cuales hacía temer abundantes diccionarios, pareci me máquina tan artificiosa y colosal, que más de una vez me hube de decir:  uera sueños, este trabajo no es para humanas fuerzas! Y sin embargo yo siempre volvía   mi sueño.

En la infancia aprendí el alemán y el francés, cuando no se puede todavía comparar ni sacar conclusiones; más cuando estando en la quinta clase de gimnasio comencé   aprender la lengua inglesa, la sencillez de su gramática salt  á mis ojos, sobre todo, gracias á la brusca transición de la gramática latina y griega. Not  entonces que la riqueza de formas gramaticales era solamente un ciego acontecimiento histórico, pero que no era necesaria para la lengua. Bajo esta influencia comencé á buscar en la lengua

senbezonaĵajn formojn kaj mi rimarkis, ke la gramatiko ĉiam pli kaj pli degelas en miaj manoj, kaj baldaŭ mi venis al la gramatiko plej malgranda, kiu okupis sen malutilo por la lingvo ne pli ol kelkajn paĝojn. Tiam mi komencis pli serioze fordoniĝi al mia revo. Sed la grandegulaj vortaroj ĉiam ankoraŭ ne lasadis min trankvila.

Unu fojon kiam mi estis en la 6 a aŭ 7-a klaso de la gimnazio, mi okaze turnis la atenton al la surskribo «*Svejcarskaja*», kiun mi jam multajn fojojn vidis, kaj poste al la elpendaĵo «*Konditor skaja*». Tiu ĉi «*skaja*» ekinteresis min kaj montris al mi, ke la sufiksoj donas la eblon el unu vorto fari aliajn vortojn, kiujn oni ne devas aparte ellenardi. Tiu ĉi penso ekposedis min tute, kaj mi subite eksentis la teron sub la piedoj. Sur la terurajn grandegulajn vortarojn falis radio de lumo, kaj ili komencis rapide malgrandiĝi antaŭ miaj okuloj.

«La problemo estas solvita!» diris mi tiam. Mi kaptis la ideon pri sufiksoj kaj komencis multe labori en tiu ĉi direkto. Mi komprenis, kian grandan signifon povas havi por la lingvo konscie kreata la plena uzado de tiu forto, kiu en lingvoj naturaj efikis nur parte, blinde, neregule kaj neplene. Mi komencis kompari vortojn, serĉi inter ili konstantajn, difinitajn rilatojn kaj ĉiutage mi forĵetadis el la vortaro novan grandegan serion da vortoj, anstataŭigante tium ĉi grandegon per unu sufikso, kiu signifis certan rilaton. Mi rimarkis tiam, ke tre granda amaso da vortoj pure *radikaj* (ekz. «*patrino*»), «*mallarĝa*», «*tranĉilo*», k. t. p. povas esti facile transformitaj en vortojn *formitajn* kaj malaperi el la vortaro. La me ianiko de la lingvo estis antaŭ mi kvazaŭ sur la manplato. kaj mi nun komencis jam labori regule, kun amo kaj espero. Baldaŭ post tio mi jam havis skribitan la tutan gramatikon kaj malgrandan vortaron.

Tie ĉi mi diros ĝustatampe kelkajn vortojn pri la materialo por la vortaro. Multe pli frue, kiam mi serĉis kaj elĵetadis ĉion senbezonaĵon el la gramatiko, mi

y á desechar las formas inútiles y observé que cada vez más la gramática iba desapareciendo entre mis manos, y pronto llegué á la más pequeña gramática, que ocupaba sin menoscabo para la lengua nada más que algunas páginas. Entonces comencé más seriamente á consagrarme á mi sueño. Sin embargo, los enormes diccionarios no me dejaron tranquilo.

Una vez, cuando yo estaba en la sexta ó séptima clase del gimnasio, casualmente fijé mi atención en el sobrescrito «*Svejcarskaja*» que yo vi muchas veces, y después en la añadidura «*Konditorskaja*». Este «*skaja*» comenzó á interesarme y me enseñó que los sufijos dan la facultad de hacer de una palabra otras palabras que no deben aprenderse aparte. Este pensamiento me ocupó por completo, y de repente sentí tierra debajo de mis pies. Sobre el terrible grandor de los diccionarios cayó un rayo de luz, y comenzaron á disminuir rápidamente ante mis ojos.

El problema está resuelto, me dije entonces. Yo me apoderé de la idea de los sufijos y comencé á trabajar mucho en este sentido. Comprendí la gran significación que podía tener para una lengua creada conscientemente la aplicación de esta fuerza, que en las lenguas naturales tuvo una eficacia solamente parcial, ciega, irregular é incompleta. Comencé á comparar palabras, á buscar entre ellas relaciones constantes y definidas, y diariamente arrojaba del diccionario una nueva larga serie de palabras sustituyendo esta multitud por un sufijo, que expresaba cierta relación. Entonces noté que una gran multitud de palabras, puramente radicales, como «*patrino*» podían fácilmente ser convertidas en palabras *formadas* y desaparecer del diccionario. El mecanismo de la lengua estaba ante mí como en la palma de la mano, y á la sazón comencé ya á trabajar con regularidad, con amor, con esperanza. Pronto después de esto tuve ya escrita toda una gramática y un pequeño diccionario.

A propósito diré aquí algunas palabras sobre la materialidad del diccionario. Mucho antes, cuando yo buscaba y desechaba todo lo inútil de la gramática,

deziris uzi la principojn de la ekonomio ankaŭ por la vortoj kaj, konvinkita, ke estas tute egale, kian formon havos tiu aŭ alia vorto, se ni nur konsentos ke ĝi esprimas la donitan ideon, mi simple *elpensadis* vortojn, penante, ke ili estu kiel eble plej mallongaj kaj ne havu senbezonan nombron da literoj. Mi diris al mi, ke anstataŭ ia II-litera «interparoli» ni tute bone povas esprimi la saman ideon per ia ekz. 2-litera «pa». Tial mi simple skribis la matematikan serion da plej mallongaj, sed facile elparoleblaj kunigoj de literoj kaj al ĉiu el ili mi donis la signifon de difinita vorto (ekz. *a, ab, ac, ad...*, *ba, ca, da...*, *e, eb, ec...*, *be, ce...*, *aba, aca, k. t. p.*). Sed tiun ĉi penson mi tuj forĵetis. Ĉar la provoj kun mi mem montris al mi, ke tiaj elpensitaj vortoj estas tre malfacile ellerneblaj kaj ankoraŭ pli malfacile memoreblaj, Jam tiam mi konvinkiĝis, ke la materialo por la vortaro devas esti romana-germana, ŝanĝita nur tiom, kiom ĝin postulas la reguleco kaj aliaj gravaj kondiĉoj de la lingvo. Estante jam sur tiu ĉi tero, mi baldaŭ rimarkis, ke la nunaj lingvoj posedas grandegan provizon da pretaj jam vortoj internaciaj, kiuj estas konataj al ĉiuj popoloj kaj faras trezoron por estonta lingvo internacia.—kaj mi kompreneble utiligis tiun ĉi trezoron.

En la jaro 1878 la lingvo estis jam pli—malpli preta, kvankam inter la tiama «lingwe uniwersala» kaj la nuna esperanto estis ankoraŭ granda diferenco. Mi komunikis pri ĝi al miaj kolegoj (mi estis tiam en 8-a klaso de la gimnazio). La plimulto da ili estis forlogitaj de la ideo kaj de la frapinta ilin neordinara facileco de la lingvo, kaj komencis ĝin ellernadi. La 5-an de decembro 1878 ni ĉiuj kune solene festis la sanktigon de la lingvo. Dum tiu ĉi festo estis paroloj en la nova lingvo, kaj ni entuziasme kantis la himnon, kies komencaj vortoj estis la sekvantaj:

deseaba también emplear los principios de economía para las palabras, y convencido de que era completamente igual cualquier forma que tuviese ésta ó aquella palabra con tal que *convengamos* en que ella exprese la idea dada, sencillamente iba yo *inventando* palabras, procurando que fuesen lo más cortas posible, y que no tuviesen un número innecesario de letras. Decía para mí, que en vez de una de once letras «*interparoli*» podíamos muy bien expresar la misma idea por una, por ejemplo de dos letras «*pa*». Por eso escribía la serie matemática de las más cortas, pero conjuntos de letras fácilmente pronunciables y á cada una daba la significación de una palabra determinada. (v. g. *a, ab, ac, ad...* *ba, ca, da...* *e, eb, ec...* *be, ce...* *aba, aca...* etc. Mas pronto abandoné este pensamiento, porque las pruebas conmigo mismo me demostraron que estas palabras inventadas eran muy difíciles de aprender y más difíciles todavía de conservar en la memoria. Entonces me convencí ya de que la materia del diccionario había de ser latino-sajón cambiando solamente aquello que exigen la regularidad y otras condiciones importantes de la lengua. Estando ya sobre este terreno, pronto noté que las lenguas actuales poseían gran caudal de palabras internacionales, dispuestas ya, que son conocidas de todos los pueblos y que constituían un tesoro para la futura lengua internacional,—y como es de suponer utilicé este tesoro.

En el año 1878 la lengua estaba más ó menos lista, aunque entre aquella «*lingwe uniwersala*» y la presente Esperanto hubo aun gran diferencia. Comunicé sobre esto con mis compañeros (entonces estaba yo en la octava clase del gimnasio). La mayor parte de ellos fueron atraídos por la idea, y por la extraordinaria facilidad de la lengua que no dejó de chocarles, comenzaron á aprenderla. El 5 de Diciembre de 1878 todos juntos celebramos la santificación. Durante esta fiesta se habló en la nueva lengua y cantamos con entusiasmo el himno cuyas primeras palabras son las siguientes:

«Malamikete de las nacjes
Kadó, kadó, jam temp' está!
La tot' homoze in familje
Komunigare so debá.»

(En la nuna esperanto tio ĉi signifas:
«Malamikeco de la nacioj falu, falu, jam
tempo estas! La tuta homaro en familion
unuigi devas.»)

Sur la tablo, krom la gramatiko kaj
vortaro, kuŝis kelkaj tradukoj en la
nova lingvo.

Tiel finiĝis la unua periodo de la lin-
gvo. Mi estis tiam ankoraŭ tro juna por
eliri publike kun mia laboro kaj mi deci-
dis atendi ankoraŭ 5-6 jarojn kaj dum
tiu ĉi tempo zorgeme elprovi la lingvon
kaj plene prilabori ĝin praktike. Post
duonjaro post la festo de 5 —a de decem-
bro ni finis la gimnaziam kurson kaj di-
siris. La estontaj apostoloj de la lingvo
provis paroleti pri «nova lingvo» kaj,
renkontinte la mokojn de homoj matu-
raj, ili tuj rapidis malkonfesi la lingvon,
kaj mi restis tute sola. Antaŭvidante nur
mokojn kaj persekutojn, mi decidis kaŝi
antaŭ ĉiuj mian laboron. Dum 5 1/2 jaroj
de mia estado en universitato, mi neniam
parolis kun iu pri mia afero. Tiu ĉi tempo
estis por mi tre malfacila. La kaŝeco tur-
mentis min; devigita zorgeme kaŝadi
miajn pensojn kaj planojn, mi preskaŭ
nenie estadis, en nenio partoprenadis, kaj
la plej bela tempo de la vivo—la jaroj
de studento—pasis por mi plej malgaje.
Mi provis iafoje min distri en la societo,
sed sentis min ia fremdulo, sopiris kaj
foriradis, kaj de tempo al tempo faciliga-
dis mian koron per la versaĵo en la lin-
gvo, prilaborata de mi. Unu el tiuj ĉi
versaĵoj («Mia penso») mi metis poste en
la unuan eldonitan de mi broŝuron; sed
al la legantoj, kiuj ne sciis, ĉe kiaj cir-
konstancoj tiu ĉi versaĵo estis skribita, ĝi
ekŝajnis, komprenebla, stranga kaj ne-
komprenebla.

Dum ses jaroj mi laboris perfektigan-
te kaj provante la lingvon—kaj mi havis
sufiĉe da laboro, kvankam en la jaro

«Malamikete de las nacjes
Kadó, kadó, jam temp' está!
La tot' homoze in familje
Komunigare so debá.»

En el Esperanto de ahora esto signi-
fica: «La enemistad de las naciones caiga,
caiga, ya es tiempo! Toda la humanidad
debe unirse en una familia.»

Sobre la mesa, además de la gramá-
tica y el diccionario, había algunas tra-
ducciones en la nueva lengua.

De este modo terminó el primer pe-
riodo de la lengua. Era yo entonces toda-
vía demasiado joven para salir al público
con mi trabajo, y decidí esperar aún
cinco ó seis años, y durante este tiempo
cuidadosamente ensayar la lengua y sobre
ella trabajar prácticamente. Dos años des-
pués de la fiesta del 5 de Diciembre
acabé el curso del gimnasio y me mar-
ché. Los futuros apóstoles de la lengua
probaron decir algo de la *nueva lengua*,
y encontrando las burlas de los hombres
maduros, se apresuraron á negarla, y
quedé completamente solo. Previendo
solamente burlas y persecuciones decidí
ocultar á todos mi trabajo. Durante los
cinco años y medio de mi estancia en la
universidad nunca hablé con nadie sobre
mi asunto. Este tiempo fué para mí muy
difícil. La ocultación me atormentaba;
obligado á tener cuidadosamente escon-
didos mis pensamientos y mis planes,
casi en ninguna parte permanecí mucho
tiempo, en nada tomaba parte, y el mejor
tiempo de la vida, los años de estudiante
pasaron para mí muy tristes. Intenté al-
guna vez distraerme en medio de la
sociedad, pero me sentía como extran-
jero, suspiraba y la abandonaba, y de
vez en cuando aliviaba mi corazón versi-
ficando en la lengua elaborada por mí.
Una de estas poesías («*Mia penso*») puse
después en la primera edición de mi
folleto; pero á los lectores que no sabían
en qué circunstancias estaba escrita esta
poesía, parecía, es natural, extraña é in-
comprensible.

Durante seis años trabajé, perfeccio-
nando y probando la lengua, y tuve
bastante que hacer, aun cuando en el

1878 al mi ŝajnis, ke la lingvo jam estas tute preta. Mi multe tradukadis en mian lingvon, skribis en ĝi verkojn originalajn, kaj vastaj provoj montris al mi, ke tio, kio ŝajnis al mi tute preta teorie, estas ankoraŭ ne preta praktike. Multon mi devis ĉirkaŭhaki, anstataŭigi, korekti kaj radike transformi. Vortoj kaj formoj, principoj kaj postuloj puŝis kaj malhelpis unu la alian, dume en la teorio, ĉio aparte kaj en mallongaj provoj, ili ŝajnis al mi tute bonaj. Tiaj objektoj, kiel ekz. la universala prepozicio «je», la elasta verbo «meti», la neŭtrala, sed difinita finiĝo «aŭ», k. t. p.—kredeble neniam enflus en mian kapon teorie; Kelkaj formoj, kiuj ŝajnis al mi riĉaĵo, montriĝis nun en la praktiko senbezona balasto; tiel ekz. mi devis forĵeti kelkajn nebezonaĵajn sufiksojn. En la jaro 1878 al mi ŝajnis, ke estas al la lingvo sufiĉe havi gramatikon kaj vortaron; la multpezecon kaj malgraciecon de la lingvo mi alskribadis nur al tio, ke mi ankoraŭ ne sufiĉe bone ĝin posedas; la praktiko do ĉiam pli kaj pli konvinkadis min, ke la lingvo bezonas ankoraŭ ian nekapteblan «ion», la kunligantan elementon, donantan al la lingvo vivon kaj difinitan, tute formitan «*spiriton*».

(La nesciado de la spirito de la lingvo estas la kaŭzo, kial kelkaj esperantistoj, tre malmulte legintaj en la lingvo esperanto, skribas senerare, sed en multepeza, malagrabra stilo—dume la esperantistoj pli spertaj skribas en la stilo bona kaj tute egala, al kiu ajn nacio ili apartenas. La spirito de la lingvo sendube kun la tempo multe, kvankam iom post iom kaj nerimarkite, ŝanĝiĝos; sed se la unuaj esperantistoj, homoj de diversaj nacioj, ne renkontus en la lingvo tute difinitan *fundamentan* spiriton, ĉiu komencus tiri en sian flankon kaj la lingvo restus eterne, aŭ almenaŭ dum tre longa tempo, malgracia kaj senviva kolekto da vortoj).—Mi komencis tiam evitadi laŭvortajn tradukojn el tiu aŭ alia lingvo kaj penis rekte *pensi* en la lingvo neŭtrala. Poste mi rimarkis, ke la lingvo en miaj manoj ĉesas jam esti senfundamenta ombro de tiu aŭ alia lingvo, kun kiu mi

año 1878 me pareció que la lengua ya estaba á punto. Traduje muchas cosas á mi lengua, escribí en ella trabajos originales, y reiteradas pruebas me demostraron que lo que me había parecido acabado en teoría no lo era en la práctica. Mucho tuve que cercenar, sustituir, corregir y transformar radicalmente palabras y formas, principios y consecuencias se empujaban y destruían mutuamente, mientras que en teoría y tras ligeras pruebas, me parecían inmejorables. Cosas como, por ejemplo, la preposición universal *je*, el elástico verbo *meti*, la neutral pero definida terminación *aŭ*, etcétera, es de creer que en teoría jamás me hubiesen ocurrido. Algunas formas que me parecían una riqueza, aparecieron después en la práctica un farrago inútil. Así, v. gr., tuve que desechár algunos sufijos inútiles. En el año 1878 me parecía que era bastante á la lengua tener gramática y diccionario; atribuía la pesadez y fealdad de la lengua solamente á que yo aun no la poseía suficientemente; la práctica pues de siempre, más y más me convencía de que la lengua necesita cierto *algo* imperceptible, que une los elementos, da á la lengua vida y *espíritu* definido, perfectamente formado.

(El desconocimiento del espíritu de la lengua es la causa de que algunos esperantistas, habiendo leído muy poco en Esperanto, escriben sin disparates, pero en pesado y desagradable estilo—mientras que los esperantistas expertos escriben en buen estilo, y siempre igual, cualquiera que sea la nación á que pertenecen. El espíritu de la lengua, sin duda con el tiempo, cambiará mucho, aunque poquito á poco y sin notarse; pero si los primeros esperantistas hombres de diferentes naciones no encontrasen en la lengua un espíritu *fundamental* perfectamente definido, cada uno comenzaría á tirar por un lado y la lengua permanecería para siempre, al menos por largo tiempo, como una colección de palabras faltas de gracia y de vida). Comencé entonces á evitar la traducción literal á esta ó á otra lengua, y trabajé directamente en pensar en el idioma neutral. Después

havas la aferon en tiu aŭ alia minuto, kaj ricevas sian propran spiriton, sian propran vivon, la propran difinitan kaj klare esprimitan fizionomion, ne dependantan jam de ia influoj. La parolo fluis jam mem, flekseble, gracie kaj tute libere, kiel la viva patra lingvo.

Ankoraŭ unu cirkonstanco igis min por longa tempo prokrasti mian publikan eliron kun la lingvo: dum longa tempo restis nesolvita unu problemo, kiu havas grandegan signifon por neŭtrala lingvo. Mi sciis, ke ĉiu diros al mi: «via lingvo estos por mi utila nur tiam, kiam la tuta mondo ĝin akceptos; tial mi ne povas ĝin akceptigi ĝis tiam, kiam ĝin akceptos la tuta mondo». Sed ĉar la «mondo» ne estas ebla sen antaŭaj apartaj «unuoj», la neŭtrala lingvo ne povis havi estontecon ĝis tiam, kiam prosperos fari ĝian utilon por ĉiu aparta persono sendependa de tio, ĉu jam estas la lingvo akceptita de la mondo aŭ ne. Pri tiu ĉi problemo mi longe pensis. Fine la tiel nomataj sekretaj alfabetoj, kiuj ne postulas, ke la mondo antaŭe ilin akceptu kaj donas al tute nedediĉita adresato la eblon kompreni ĉion skribitan de vi, se nur transdonas al la adresato la ŝlosilon,—alkondukis min al la penso aranĝi ankaŭ la lingvon en la maniero de tia «ŝlosilo», kiu enhavante en si ne sole la tutan vortaron, sed ankaŭ la tutan gramatikon en la formide apartaj, tute memstaraj kaj alfabeto orditaj elementoj, donus la eblon al la tute nedediĉita adresato de kia ajn nacio tuj kompreno vian leteron.

Mi finis la universitaton kaj komencis mian medicinan praktikon. Nun mi komencis jam pensi pri la publika eliro kun mia laboro. Mi pretigis la manuskripton de mia unua broŝuro (Dro. Esperanto). «Lingvo internacia. Ataŭparolo kaj plena lernolibro» kaj komencis serĉi eldonanton, Sed tie ĉi mi la unuan fojon renkontis la maldolĉan praktikon de la

noté que la lengua en mis manos cesaba de ser una sombra infundada de otra lengua, con la cual tuviese yo algo que ver en este ó aquel momento, y recibía su propio espíritu, su propia vida, y su propia fisonomía, bien definida y expresada con claridad, independiente de toda influencia. La palabra fluía por sí misma, flexible, graciosa y totalmente libre, como cualquier lengua viva patria.

Otra nueva circunstancia me obligó por largo tiempo á diferir mi salida al público con la lengua. Durante mucho tiempo estubo sin resolver un problema que tenía gran significación para la lengua neutral. Yo sabía que todos habían de decir: «Vuestra lengua será útil para mí, cuando todo el mundo la acepte; por eso yo no puedo aceptarla hasta que todo el mundo la acepte.» Mas como el mundo no es posible, sin unos *primeros* anteriores aparte, la lengua neutral no podía tener existencia hasta que lograrse hacerse útil á toda persona, independientemente de que fuese ó no aceptada por el mundo. Largo tiempo discurri sobre este problema. Por fin, los tan renombrados alfabetos secretos, que no exigen que el mundo anteriormente los acepte y dan á la persona á quien os dirigís, completamente inexperta en ello, la facultad de entender cuanto le escribís con tal de comunicarle la clave, me llevó al pensamiento de colocar también la lengua á manera de una clave que, conteniendo no sólo todo el diccionario sino también toda la gramática en la forma de elementos separados, subsistentes por sí mismos y puestos por orden alfabético, daría á la persona á quien os dirigís, sin práctica alguna, de cualquier nación que fuese, la facilidad de comprender vuestra carta.

Concluí los estudios universitarios y dí principio á mi práctica de medicina. Entonces comencé á pensar en mi pública salida con mi trabajo. Preparé el manuscrito de mi primer folleto (Dr. Esperanto). «Lengua internacional. Prólogo y manual completo». Y comencé á buscar un editor. Mas aquí por primera vez encontré la amarga práctica de la vida, la

vivo, la financan demandon, kun kiu mi poste ankoraŭ multe devis kaj devas forte batali. Dum du jaroj mi vane serĉis eldonanton. Kiam mi jam trovis unu, li dum duonjaro pretigis mian broŝuron por eldono kaj fine—rifuzis. Fine, post longaj klopodoj, mi prosperis mem eldoni mian unuan broŝuron en julio de la jaro 1887. Mi estis tre ekscitita antaŭ tio ĉi; mi sentis, ke mi staras antaŭ Rubikono kaj ke de la tago, kiam aperos mia broŝuro, mi jam ne havos la eblon reiri; mi sciis, kia sorto atendas kuraciston, kiu dependas de la publiko, se tiu ĉi publiko vidas en li fantaziulon, homon kiu sin okupas je »flankaj aferoj»; mi sentis, ke mi metas sur la karton tutan estontan trankvilecon kaj ekzistadon mian kaj de mia familio; sed mi ne povis forlasi la ideon, kiu eniris mian korpon kaj sangon kaj.. mi transiris Rubikonon.

DRO. L. ZAMENHOF.

cuestión financiera, con la cual aun debía después y debo luchar fuertemente. Durante dos años busqué en vano un editor. Cuando ya encontré uno, empleó dos años en preparar mi folleto y al cabo rehusó. Por fin, después de largos trabajos, yo mismo me decidí á editar mi primer folleto en Julio de 1887. En vista de ello, yo estaba excitadísimo; comprendía que estaba de pie ante el Rubicón, y que en el día en que apareciese mi folleto, yo ya no podía volver atrás; sabía cuál es la suerte que espera á un médico que depende del público, si este público ve en él á un soñador, á un hombre que se ocupa de asuntos estrambóticos; comprendí que ponía sobre una carta mi futura tranquilidad, mi existencia y la de mi familia; pero yo no podía olvidar la idea que había penetrado en mi cuerpo y en mi sangre, y... pasé el Rubicón.

Hispanigis, R. P.—A. G.

Bibliografio

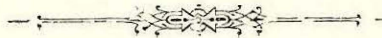
«*Kato kun botoj*». *Angla rakonto esperantigita de L. Milho. Prezo, 0F50. Aĉetebla ĉe la librejo Barbot-Ferruer, 71, rue de Halles, Tours (Franchando).*

Tin ĉi beleta broŝuro estas la n.º 1 de la ilustrita Biblioteko por infanoj, eldonita de nia kara kolego *Espero Katolika*. Korekte tradukita kaj elegante manfarita, ni kredas ke tiu kolekto estas propagando potenco. Kaj ni ĝin varmege rekomendas, al niaj legantoj.

Bibliografía

«*Kato kun botoj*» (*Gato con botas*). *Cuento inglés traducido al Esperanto por L. Milho. Precio, 0f.50. Se vende en la librería Barbot-Ferruer, 72, rue de Halles, Tours (Francia).*

Este bonito folleto es el n.º 1 de la Biblioteca ilustrada para niños, editada por nuestro querido colega *Espero Katolika*. Correctamente traducido y elegantemente manufacturado, creemos que esa colección será poderoso instrumento de propaganda, y con gran interés la recomendamos á nuestros lectores.

Popolaj kantetoj,

Nomataj «seguidillas». (Elparolu «segidijas»)

Je l' stelo kiu brillas
kun pli da brilo
mi juras vin amadi
dum mia vivo;
ĝi estos longa
laŭ viv' de bopatrino
la plej maldolĉa!

Se vi deziras lerni
ami, Mario,
devas vi min alpreni
kiel lernolibro.
Tiu ĉi koro
Donos al vi ekzemplojn
kaj lecionojn.

Foriras eksoldatoj
el urb' Murcia
Patrinoj multaj ploras...
kaj eĉ la mial;
ĉe la reveno
el la okuloj, kelkaj
sen vido estos!

De dimanĉo al dimanĉo
nur mi vin vidas
kiam venos dimanĉo
ĉarmo la mia!
ĝiam dum lundo
mi ĝemadas senĉese
de la profundo!

Se vin amadi kore
estos frenezo,
tute vin forgesadi
estus prudento,
mi tre deziras
esti ja frenezulo
ĉie kaj ĉiam.

Pro miaj kor' kaj amo
la plej konstantaj
mi petas: vi min amu
laŭ mi vin amas
kaj vi tuj vidus...
l' amantaj kolumbetoj
havos envion.

R. CODORNÍU.

Sciigoj

Anglujo.—Ni ricevis «The Esperantist», n.º 11 (Septembro). Inter aliaj belaj verkoj, raportas pri okazita kunveno de esperantistaj en Dovero pro la konkurso de aŭtomobilaj boatoj.

Belgujo (*Bruselo*).—Tie oni fondis novan grupon.

Francujo.—Laŭ «Lingvo Internacia» el Aŭgusto en

Beaune.—La kolegio estas unu el ses aŭ sep universitataj lernejoj. kie ekzistas oficiala instruado de esperanto. Naŭ ler-

Noticias

Inglaterra.—Hemos recibido «The Esperantist», núm. 11 (Septiembre). Entre otras bellas composiciones, se refiere á una reunión de esperantistas habida en Dover á causa del concurso de embarcaciones automóviles.

Bélgica (*Bruselas*).—Se ha fundado allí un nuevo grupo.

Francia.—Según «Lingvo Internacia», de Agosto, en

Beaune.—El colegio es una de las seis ó siete universidades donde existe enseñanza oficial de esperanto. Nueve estu-

nantoj el tiu ĉi kurso farata de Sro. Bord ricevis la diplomon de S. F. p. p. E. Tiu ĉi bona rezultato estis solene proklamita dum la disdono de premioj en la kolegio.

St. Etienne.—Oni faris kun sukceso, esperantista ekspozicio.

Chaumont.—Sro, Mossmann faris kurson de esperanto en la normala lernejo de junulinoj (estontat instruistinoj); dek-ses lernantinoj regule sekvis ĝin ĝis la fino.

Charenton.—Nova grupo tie fondiĝis.

La gazetoj «Le Cicerone», kaj «L'Eclairneur Normand» de ni ricevita, daŭrigas sian propagandon pri esperanto.

Ankaŭ ni ricevis la bonegan n.º 6 (Junio) de «Internacia Scienca Revuo».

Hispanujo.—La gazeto «Revista General de Marina» enpresas favoran kaj belegan artikolon pri esperanto verkita de la tre konata milita maristestro Sinjoro Gutierrez Sobral. La graveco de tiu publikado kaj de la nomita Sinjoro faras ke liaj protektoj estu honora kaj gravega akiro por la hispanaj esperantistoj.

Ni konsilas ĉiujn niajn abonintojn kiuj deziras havi kelkan ajn revuon, estu abonantoj al «Lingvo Internacia», kiu estas ankan organo de H. S. pp. E. Sekve oni trovos en ĝi specialajn sciigojn pri la divastigado de esperanto en Hispanujo.

Jare, 4 fr. Kun «Literatnra Eldono», 5 1/2 fr. Prova trimonata abono, 1fr.25.

27, Boulevard Arago.—Paris.

Manuel Benavente. — Sociedad, 14, Murcia.

diantes de este curso que hace el señor Bord recibieron el diploma de la Sociedad francesa para propagación del Esperanto. Este buen resultado fué solemnemente proclamado durante la distribución de premios en el colegio.

St. Etienne.—Se hizo con éxito una exposición de Esperanto.

Chaumont.—El Sr. Mossmann hizo un curso de Esperanto en la escuela normal de jóvenes (futuras maestras de instrucción); dieciséis discípulas lo siguieron con regularidad hasta el fin.

Charenton.—Un nuevo grupo se ha fundado allí.

Los periódicos «Le Cicerone» y «L'Eclairneur Normand», que hemos recibido, continúan su propaganda en favor del esperanto.

También hemos recibido el núm. 6 (Junio) de «Internacia Scienca Revuo».

España.—El periódico «Revista General» de Marina inserta favorable y hermoso artículo respecto al Esperanto, del muy conocido jefe de la Marina militar Sr. Gutiérrez Sobral. La importancia de esta publicación y la del nombrado señor hacen que su protección y la de aquélla sea honrosa y preciada conquista para los esperantistas españoles.

Aconsejamos á todos nuestros suscriptores que deseen tener alguna revista se suscriban á «Lingvo Internacia». Es también órgano de la Sociedad Española, y por consiguiente allí han de encontrar noticias especiales sobre la propagación del Esperanto en España.

Al año, 4 fr. Con «Literatura Eldono», 6 1/2 fr. Un trimestre para prueba, 1'25 fr.

27, Boulevard Arago.—Paris.

Manuel Benavente. — Sociedad, 14, Murcia.

Solvoj de la AMUZAJOJ el la 11.ª numero

De la VIV.—Kalo, Kelo, Kilo, Kolo, Kulo.

De la XV.—Nepino.

De la XVI.—Antaŭvido.

L. S. B.

Vi fajfos!

En vilaĝeto de Andaluzujo, la protektata de la suno, kie regas ĉiam spriteco kaj bonhumoro loĝis sinjoro Petro, komisiisto el tiuj kiuj veturas en la ĉefurbojn por akiri kaj alporti al malgrandaj vilaĝoj ĉiujn mendadojn, kiujn oni al ili antaŭe faris.

Sinjoro Petro estis bonulo multjara, ĉiam afabla kaj ridetanta, kaj tiel lerta ke laŭ konfeso de ĉiuj liaj amikoj, neniam oni trompis lin en la aferoj rilatantaj sian negocon.

Kiel agis li por triumfi ĉiam je siaj samlandanoj, malbonaj pagantoj?

Jen estas ekzemplo:

En kvinta vespero de Julia monato, Sinjoro Petro staris sur trotuaro apud pordo hejma, ricevante mendojn pri vojaĝo kiun li estis tuj faronta.

Amaso da infanoj alvenis al li ĉirkaŭis lin, kaj unue aore, poste unuope, diris: Ho, Sinjoro Petro! Alportu al mi fajfilon!

Sinjoro Petro ridetis, kaj afable diris al ĉiu... bone .. tre bone... perfekte... komprenita, k t. p, li karesis ĉiujn kaj nek akceptis nek rifuzis la petojn.

Kiam tumulto pasis, anĝelo kvinjara, modeste vestita, sed ekstreme pura, alproksimiĝis al Sinjoro Petro kaj balbutante diris: Ho Sinjoro Petro! multfoje mi mendis al vi fajfilon, kiun mia patro pagus al vi kaj vi, Sinjoro Petro, neniam ĝin alportis al mi; hodiaŭ mia patrino donacis al mi unu *hundineto* (1), prenu ĝin kaj alportu al mi la fajfilon.

Sinjoro Petro ekkaptis inter siaj brakoj la beletan infanon kaj kisinte lin, respondis:.. *vi fajfos!*..

A. J. L.

(1) Oni nomas «hundineto» monon, kies valoro estas kvin centimoj da pe-seto.

Tú pitarás

En un pueblecito de Andalucía, la protegida del sol, donde reina siempre la agudeza y el buen humor, vive el señor Pedro, comisionista de esos que viajan á las ciudades para adquirir y llevar á los pueblos pequeños los encargos que anticipadamente se les hacen.

El Sr. Pedro era un buen viejo, siempre afable y risueño, y tan listo que, según confesión de todos sus amigos, nunca fué engañado en los asuntos referentes á su negocio.

¿Cómo lo hacía él para triunfar siempre de sus paisanos malos pagadores?

Hé aquí un ejemplo:

En una tranquila tarde del mes de Julio, el Sr. Pedro estaba de pie en la acera cerca de la puerta de su casa, recibiendo encargos para un viaje que había de hacer en breve.

Un grupo de niños se acercó á él, le rodearon, y primero en coro, y luego uno á uno, dijeron: «¡Oh, Sr. Pedro! ¡Tráigame usted un pito!»

El Sr. Pedro se sonreía y afablemente decía á cada uno: Bien... muy bien... perfectamente... comprendido, etc.; y ni aceptaba ni rehusaba las peticiones.

Cuando el tumulto hubo pasado, un ángel de cinco años, modestamente vestido, pero extremadamente limpio, se aproximó al Sr. Pedro y balbuceando dijo: ¡Oh señor Pedro!, muchas veces le he encargado á usted un pito que mi padre hubiera pagado á usted, y usted, Sr. Pedro, nunca me lo ha traído; hoy mi madre me ha dado una *perrita*, tómelas usted y tráigame el pito.

El Sr. Pedro tomó en sus brazos al gentil niño y, besándolo, respondió... *tú pitarás.*

A. J. L.

Fraro.—En la paĝo 170.ª el nia 11.ª numero 4.ª linio diras *kiel mallonga vivi!* kaj oni devis diri *kiel mallonga viv!*

EL BIBLIOTECARIO DEL GRUPO ESPERANTISTA DE MURCIA—Sociedad, 14

Se encarga de hacer la suscripción á cualquiera revista de Esperanto, de las que se publican en la actualidad, como igualmente de proporcionar cualquiera de las obras de Esperanto.

Diccionario Esperanto-Español de raíces, una peseta; Gramática, 0'75; cuadro de palabras correlativas, 0'10; enumeración y significado de los afijos, 0'25; ejercicio de traducción, 0'50. — **Revdo. P. ANTONIO GUINART** — ESCUELAS PIAS — VALENCIA.

L'Esperantiste oficiala revuo de la Societo franca por la propagando de esperanto, 20 paĝoj (formato 15×20) da teksto franca-esperanta kun ok paĝoj de kovrilo, internacia korespondado esperanta, senpage, 3 fr. 50 por unu jaro. 4 fr. kun enskribo en la societeton. Turnu vin al *Administration de «L'Esperantiste», Louviers (Eure) France.*

LONDONO Pensio por gesinjoroj. Hejmaj komfortaĵoj, bano (varma kaj malvarma). Moderaj prezoj. Oni paroladas kaj korespondadas en esperanto, angla kaj franca lingvoj. **Sinjorino O'CONNOR**, *Esperanto House, St-Stephen's Sq^r, Bayswater, 10.*

MANUAL Y EJERCICIOS DE LA LENGUA INTERNACIONAL
ESPERANTO, POR INGLADA Y LÓPEZ VILLANUEVA. Precio: **3 pesetas.**
—En las principales librerías de España y América y en la administración de este periódico.

Legu en la Revuo „Lingvo Internacia“

La vivado en Port-Artur dum la milito ruso-japana
letero de tie-estanto.

*Raporton de esplora komisio de Liona Grupo Esperantista pri nunta stato de
Esperanto en la Mondo.*

Kaj diversajn artikolojn, rakontojn, k. t. p.

Jara abono: 4 Frankoj. Kun literaturo aldono: 6 1/2 fr.

Prova trimonata abono: 1 1/4 fr.

48 paĝoj

27, Boulevard Arago, Paris.